

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Nauk Społecznych

mgr Anna Zalewska

Bariery w relacji rozstających się rodziców w kontekście współpracy rodzicielskiej

STRESZCZENIE

Niniejszy projekt badawczy skoncentrowany jest na przypadkach skrajnie skonfliktowanych rodziców, którzy rozstali się, lecz nie potrafili współpracować jako rodzice małoletniego dziecka, co prowadziło do sytuacji zaburzeń w komunikacji, a finalnie również w funkcjonowaniu całej rodziny.

Konflikt badanych rodziców był do tego stopnia niemożliwy do samodzielnego rozwiązania, że zostali oni skierowani przez sąd do realizowania kontaktów z dzieckiem w obecności pracowników ośrodka mediacji, których zadaniem było wpłynąć na relację między rodzicami w taki sposób, aby została nawiązana między nimi współpraca i mogli funkcjonować bez nadzoru sądu. Często jednak, działania te nie przynosiły oczekiwanych efektów, a współpraca nie pojawiała się.

Priorytetowym powodem podjęcia niniejszych badań była sytuacja małoletnich dzieci, których rodzice nie tylko nie potrafili współpracować, ale często aktywnie działali na wzajemną niekorzyść, angażując w konflikty swoje dzieci, których zdrowie psychiczne było z tego powodu poważnie zagrożone. Założono, że dzięki identyfikacji barier w relacji rozstających się rodziców, projektowane przez specjalistów oddziaływania będą bardziej adekwatne do problemów i skuteczniejsze, a co za tym idzie, ochronią dzieci przed destrukcyjnymi skutkami konfliktów ich rodziców.

Rozdział pierwszy poświęcony jest zagadnieniom teoretycznym związanym z możliwym funkcjonowaniem rodziców po rozstaniu oraz barier, które uniemożliwiają współpracę rodzicielską. Do zagadnień tych należy komunikacja oraz bariery, jakie mogą występować w jej obrębie, konflikty, ich rodzaje i sposoby rozwiązywania, sytuacja prawna rozstających się rodziców oraz konsekwencje dotyczące zachowań rozstających się rodziców.

Rozdział drugi skoncentrowany jest na teoriach, stanowiących źródło proponowanych sposobów niwelowania barier między rozstającymi się rodzicami, uniemożliwiającymi współpracę rodzicielską. Zdecydowano, że dorobek naukowy i praktyczny teorii poliwalgalnej, teorii poznawczej oraz teorii behawioralnej może być adekwatny w kontekście oddziaływań, mających na celu pomoc rodzinom w kryzysie rozstania lub rozwodu. Elementy wyżej wymienionych teorii posłużyły do stworzenia programu warsztatów niwelujących bariery między rozstającymi się rodzicami, stanowiącego załącznik do niniejszej pracy.

W rozdziale czwartym, stanowiącym badawczą część projektu, wyodrębniono i sklasyfikowano bariery występujące między rozstającymi się rodzicami i uniemożliwiające współpracę rodzicielską. W tym celu dokonano obserwacji 15 par rodziców będących po rozstaniu i pozostających w głębokim konflikcie. Obserwacja odbywała się z pozycji pracownika ośrodka mediacji, który nadzorował spotkania rodziców drugoplanowych z dziećmi. W przypadku każdej z badanych rodzin przeanalizowano również opinię psychologiczno-pedagogiczną sporządzoną przez Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów.

Uzyskane dane pozwoliły nie tylko na wyodrębnienie barier, ale również na zaprojektowanie adekwatnego narzędzia do pracy z rozstającymi się rodzicami, jakim jest program warsztatów zaprezentowany w załączniku do pracy. Cały projekt badawczy jest odpowiedzią na potrzeby praktyków pracujących z wyżej wymienionymi rodzicami.